

Nader onderzoek beschermde soorten

Uitdammerdijk 40 te Amsterdam

Wissing B.V.

Projectadviseur

Isabelle Bense MSC

isabelle@habitus.nl

0172-204060

Rapportage

Kevin Verdel Msc

Documentcode

WSSG2020-9-NO1-V1

In opdracht van

Wissing B.V.

Contactpersoon opdrachtgever

mw. Daniëlle Best

Opleverdatum

28 oktober 2021

Kwaliteitscontrole

Amber Heitman MSC

Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van dit rapport inclusief foto's is enkel toegestaan met toestemming van de eigenaar (de opdrachtgever) en onder vermelding van de bron.

Dit rapport is met de grootste zorg samengesteld. Desondanks aanvaardt Habitus geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of door toepassing van adviezen. Onze algemene voorwaarden zijn [hier](#) in te zien. Onze privacyverklaring is [hier](#) te vinden.

Een verklaring van onze documentcodes is te vinden op [onze website](#).

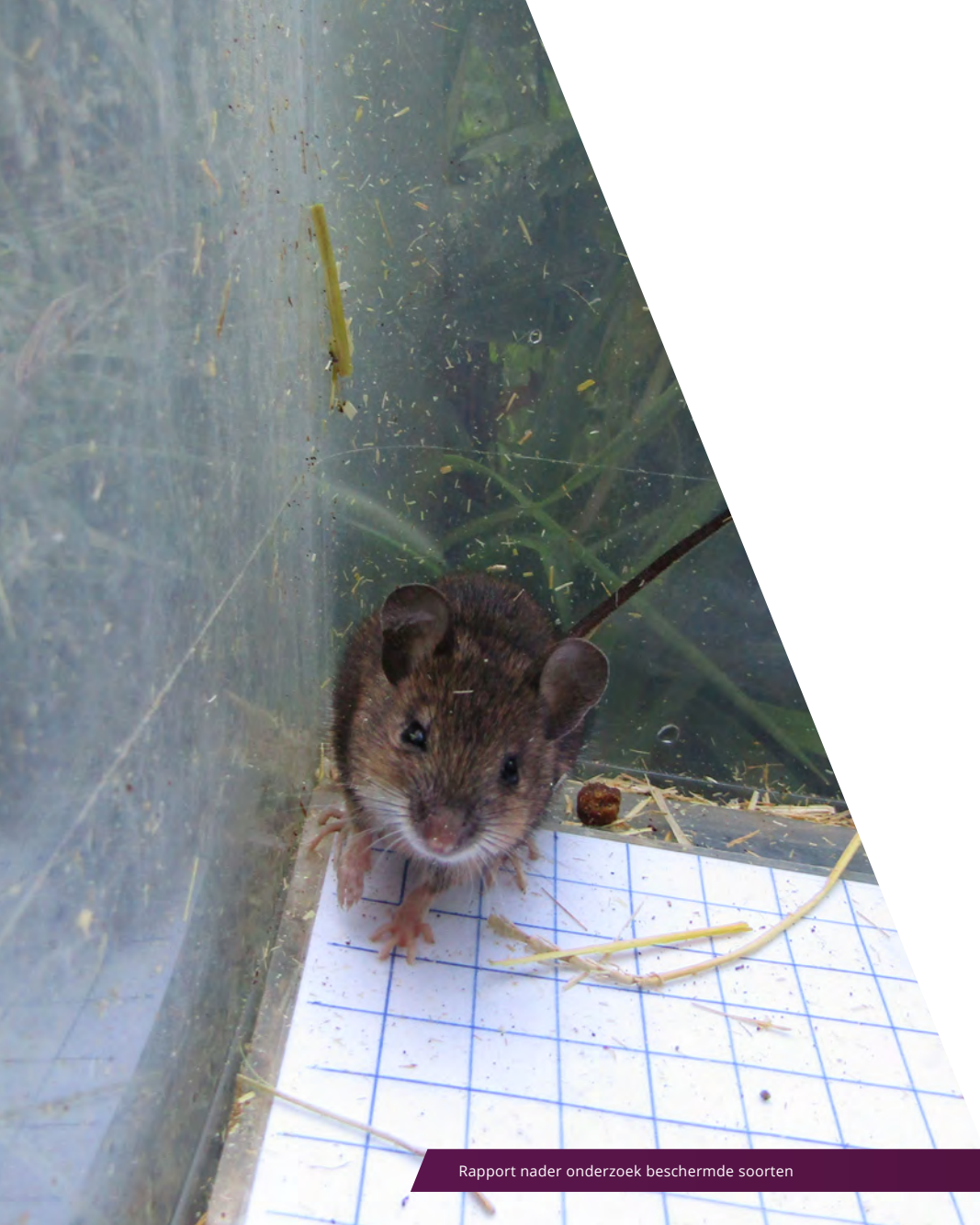
Adres: Tolnasingel 3 / 2411 PV / Bodegraven

Kvk-nummer: 78391385 / Btw-nummer: NL861372669B01

Rekeningnummer: NL80TRIO0320021483

<https://habitus.nl>

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING

1.	INLEIDING	5
2.	METHODE	7
3.	RESULTAAT & TOETSING	12
4.	CONCLUSIE	15
5.	ADVIES	16

BRONNEN

BIJLAGEN

SAMENVATTING

Doel en onderzoeksvraag

Het doel van dit onderzoek is om de effecten van de werkzaamheden te bepalen en te toetsen aan de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming. In dit onderzoek wordt de volgende centrale vraag beantwoord:

- *Is er bij uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden kans op overtreding van de Wet natuurbescherming voor de onderzochte soorten en functies?*

Conclusie

Op basis van de onderzoeksresultaten kan het volgende geconcludeerd worden:

Soort	Soort en beschermde functie aanwezig in het plangebied?	Worden verbodsbepalingen overtreden en is een ontheffing nodig?
Gewone dwergvleermuis	Nee	Nee
Ruige dwergvleermuis	Nee	Nee
Meervleermuis	Nee	Nee
Hermelijn	Ja: verblijfplaatsen en essentieel leefgebied	Ja
Bunzing	Nee	Nee
Boommarter	Ja: verblijfplaatsen en essentieel leefgebied	Ja
Steenmarter	Nee	Nee
Wezel	Nee	Nee
Ringslang	Nee	Nee
Waterspitsmuis	Nee	Nee
Noordse woelmuis	Nee	Nee

Benodigde maatregelen

Uit het onderzoek en de toetsing volgt dat er effect wordt verwacht op boommarter en hermelijn. Dit betekent dat er voor deze soorten vervolgstappen noodzakelijk zijn. Indien de werkzaamheden doorgang vinden en er een ontheffing wordt aangevraagd, dienen de volgende maatregelen genomen te worden:

- realiseer voldoende alternatief leefgebied met verblijfplaatsen, voor een duurzaam voortbestaan van de lokale marterpopulatie;
- maak het leefgebied met de verblijfplaatsen dat verwijderd moet worden ongeschikt voordat de werkzaamheden plaatsvinden;
- start met de werkzaamheden buiten de gevoelige periode van de hermelijn (half maart tot eind augustus) en de boommarter (begin april tot eind juli).

Uit het onderzoek en de toetsing volgt dat er geen effect wordt verwacht op de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, meervleermuis, bunzing, wezel, ringslang, waterspitsmuis of noordse woelmuis. Dit betekent dat er voor deze soorten geen vervolgstappen noodzakelijk zijn. **Raadpleeg de quickscan om te zien of er voor andere soortgroepen nog maatregelen benodigd zijn.**

De volgende verbodsbepalingen zijn van toepassing bij een eventuele ontheffingsaanvraag:

Soort: boommarter (Artikel 3.10, lid 1b, van de Wet natuurbescherming)

Aangetroffen functies:

Essentieel leefgebied met verblijfplaatsen

Soort: hermelijn (Artikel 3.10, lid 1b, van de Wet natuurbescherming)

Aangetroffen functies:

Essentieel leefgebied met verblijfplaatsen

1. INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt de aanleiding en het doel van het onderzoek beschreven. Vervolgens worden het plangebied en de voorgenomen werkzaamheden beschreven. Ook wordt het onderzoek afgekaderd.

1.1 Aanleiding

De opdrachtgever is voornemens om de bestaande bebouwing te slopen en te vervangen voor een woning en schuur. Voor de nieuwbouw en aanleg van een tuin zal een deel van de huidige beplanting worden verwijderd. Er is een ecologische quickscan uitgevoerd (Habitus, 5 november 2020, met rapportcode: WSSG2020-8-QS1-V1). Hieruit blijkt dat de bebouwing met dakpannen mogelijk gebruikt wordt als verblijfplaats door vleermuizen. Daarnaast kunnen de natuurlijke oevers rondom het plangebied worden gebruikt als leefgebied van waterspitsmuis en noordse woelmuis. Verder kunnen er binnen het plangebied verblijfplaatsen van marterachtigen aanwezig zijn en voortplantingsbiotoop van ringslang.

Het beschadigen of vernietigen van (gebieds)functies van beschermde soorten is verboden onder de Wet natuurbescherming. Daarom is nader onderzoek uitgevoerd om aan te tonen of uit te sluiten dat deze gebiedsfuncties aanwezig zijn.

1.2 Doel en centrale vraag

Dit nader onderzoek wordt uitgevoerd om te bepalen of beschermde soorten en functies aanwezig zijn in het plangebied. Indien deze aanwezig zijn, worden de aantallen in kaart gebracht. Daarna wordt bepaald of de voorgenomen werkzaamheden in strijd zijn met de Wet natuurbescherming. Indien er kans is op overtreding van de Wet natuurbescherming, wordt een advies opgenomen voor het vervolg. Indien mogelijk, worden maatregelen of andere vervolgacties beschreven om overtreding te voorkomen. Als een overtreding niet voorkomen kan worden, dan dient een ontheffing aangevraagd te worden. Zo verkrijgt de opdrachtgever inzicht in eventuele aanvullende acties of maatregelen die noodzakelijk zijn.

Dit rapport geeft antwoord op de volgende centrale vraag:

Is er bij uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden kans op overtreding van de Wet natuurbescherming voor de onderzochte soorten en functies?

De onderzochte soorten en functies zijn beschreven in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 zijn de resultaten van het onderzoek opgenomen. De conclusie met het antwoord op de centrale vraag is te vinden in hoofdstuk 4. Indien vervolgstappen benodigd zijn, dan zijn deze beschreven in hoofdstuk 5.

Toelichting op de afbeelding

Impressie plangebied: het plangebied bestaat uit een geïsoleerd boomrijk perceel in een waterrijke omgeving.

1.3 Plangebied

De gegevens over het plangebied zijn hieronder weergegeven in Tabel 1 en Figuur 1.

Tabel 1: gegevens plangebied

Adres (of coördinaten)	Uitdammerdijk 40
Plaats	Amsterdam
Provincie	Noord-Holland
Te onderzoeken object	Begroeid stuk land met kleine houten gebouwen
Omgeving bestaat uit	Weg, weilanden, natuur, het IJmeer en de Uitdammerdijk

Een weergave van het plangebied op kaart is te zien in Figuur 1.

Figuur 1: plangebied en de (mogelijke) beschermde functies volgens de quickscan (bron luchtfoto: PDOK, 2021). De afkortingen achter de (mogelijk) beschermde functies staan voor: M = (kleine) marterachtigen, N = Noordse woelmuis, W = waterspitsmuis, R = ringslang en VM = vleermuizen

1.4 Werkzaamheden

Voor specifieke informatie over de voorgenomen werkzaamheden dient de quickscan geraadpleegd te worden. Globaal worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

1. slopen bestaande bebouwing;
2. verwijderen deel beplanting, inclusief kappen bomen;
3. nieuwbouw woning en schuur;
4. aanleggen tuin.

1.5 Reikwijdte

Dit nader onderzoek heeft alleen betrekking op:

- het plangebied zoals beschreven in paragraaf 1.3;
- de werkzaamheden zoals beschreven in paragraaf 1.4. Als de werkzaamheden op een andere manier of volgens een andere planning worden uitgevoerd, zijn de conclusies van dit onderzoek niet meer van toepassing. In dat geval wordt geadviseerd om een nieuwe toetsing uit te laten voeren om te bepalen of de werkzaamheden volgens de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd;
- de onderzochte elementen binnen het plangebied, zoals beschreven in hoofdstuk 2;
- de onderzochte soorten en functies, zoals beschreven in hoofdstuk 2;
- de Wet natuurbescherming, niet op ander beleid of wetgeving.

De resultaten van dit onderzoek zijn maximaal drie jaar geldig. Dit nader onderzoek kan voor de initiatiefnemer als bewijsstuk dienen dat ecologisch onderzoek is verricht.

1.6 Criteria

Het onderzoek en deze rapportage voldoen aan de [interne proces- en kwaliteitseisen](#) van Habitus. Wij hebben onze eigen kwaliteitseisen opgesteld omdat voor ecologisch onderzoek niet altijd kwaliteitseisen beschikbaar zijn. Het doel van deze eisen is om een kwalitatief onderzoek te bieden. Het betreffen eisen over het proces (beoordeling, interpretatie), onderzoek (protocollen, inzet deskundigheid) en leesbaarheid (rapportage). Iedere rapportage wordt bijvoorbeeld beoordeeld door een andere ecooloog op inhoud en vorm.

1.7 Deskundigheid onderzoekers

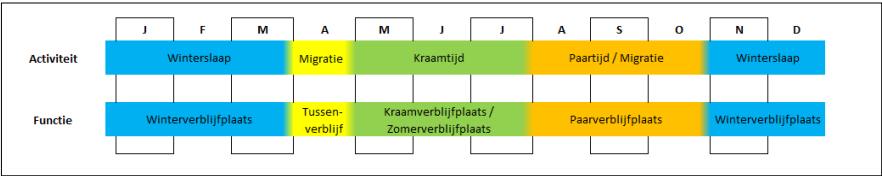
Al onze onderzoeken worden verricht door deskundige ecologen. Op onze [website](#) zijn de cv's van de projectadviseur, kwaliteitscontroleur en onderzoekers opgenomen om deze deskundigheid aantoonbaar te maken.

2. METHODE

In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksmethode en -uitvoering beschreven per soort(groep).

2.1 Vleermuizen

Vleermuizen gebruiken een netwerk van deelleefgebieden met verschillende functies. Ze volgen daarbij een duidelijke seizoenscyclus: beginnend bij winterslaap, achtereenvolgens trek, balts- en paartijd (sommige soorten), kraamperiode, balts- of paartijd (weer andere soorten), trek en tenslotte weer winterslaap (Zie Figuur 2).

Figuur 2: Globale seizoenscyclus vleermuizen (Vleermuizen in de stad, 2020).

2.1.1 Onderzoekopzet vleermuizen

De volgende soorten en functies (zie Tabel 2) worden verwacht op basis van het vooronderzoek.

Tabel 2: mogelijk aanwezige vleermuissoorten en functies.

Soort(en)	Functie(s) ¹	Locatie(s) in het plangebied
Gewone dwergvleermuis	z, p, w	Ruimte onder dakpannen.
Ruige dwergvleermuis	z, p, w	
Meervleermuis	z, p, w	

¹ z = zomerverblijf, p = paarverblijf.

Het onderzoek naar vleermuizen wordt uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol 2021 (Netwerk Groene Bureaus, 2021). Er is volgens dit vleermuisprotocol geen methode beschikbaar voor het onderzoeken van kleine winterverblijven die niet of vrijwel niet inspecteerbaar zijn. Daarom wordt deze functie bepaald op basis van de aanwezigheid van zomer- of paarverblijven. Als er zomer- en/of paarverblijven aanwezig zijn, nemen we aan dat er ook kleine winterverblijven aanwezig zijn.

Figuur 3: onderzoekopzet vleermuisonderzoek (Bron luchtfoto: PDOK, 2021).

Zowel de bezoeken in het voorjaar als de bezoeken in het najaar worden uitgevoerd door één persoon. De bezoeken worden wandelend gedaan en er wordt gestart vanuit een vaste punt zoals Figuur 3 weergeeft. Indien er aanleiding voor is, zoals vleermuizen die ergens vandaan vliegen, zal de onderzoeker in die richting wandelen. Voor het ochtendbezoek en de functie paarverblijf is een groter gebied te onderzoeken door één persoon, omdat het gedrag dat duidt op dit type verblijfplaatsen gedurende een langere periode waarneembaar is. Hierdoor hoeft niet elke plek op ieder moment overzien te zijn. Tijdens de bezoeken worden alle relevante waarnemingen genoteerd. De waarnemingen worden zodanig ingevoerd dat dubbeltellingen zoveel mogelijk worden voorkomen. Dit wil zeggen dat één baltende vleermuis niet twee keer wordt ingevoerd. Op deze manier wordt een goed beeld verkregen van het totale aantal individuele vleermuizen in het gebied.

Het veldwerk wordt uitgevoerd met behulp van een Peterson D240X in combinatie met opname-apparaat Ediroll R-05 en/of de Peterson M500-384 in combinatie met een Motorola Moto E5 Smartphone (zie Figuur 4). Beide batdetectors beschikken over opname- en vertragsmogelijkheden. Geluiden die niet direct in het veld te determineren zijn, worden opgenomen en later geanalyseerd. Hiervoor gebruiken wij Batsound, Batexplorer en Anabat Insight. Voor het vastleggen van veldbezoeken en waarnemingen wordt gebruik gemaakt van WrnPro (Zostera, 2021), versie 5.7.2.

2.1.2 Onderzoeksuitvoering vleermuizen

De bezoeken die zijn uitgevoerd voor het vleermuisonderzoek zijn weergegeven in Tabel 3. Het vleermuisonderzoek is geheel uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2021 (Netwerk Groene Bureaus, 2021) voor de soorten en functies omschreven in Tabel 2. Het plangebied was geheel toegankelijk en is volledig onderzocht.

Tabel 3: gegevens veldbezoeken vleermuisonderzoek

Onderzoeker	Functie ¹	Datum	Zon op/onder	Begintijd	Eindtijd	Temperatuur (°C)	Bewolking	Windrichting	Windkracht (Bft)	Neerslag
Pieter Belo	z, w	11-06-2021	22:02	22:02	00:17	16	7/8 bewolkt	NW	2	Geen
Tiko Seip	z, w	09-07-2021	5:30	02:30	05:30	13	6/8 bewolkt	NO	0	Geen
Kevin Verdel	p, w	17-08-2021	21:01	21:01	00:31	16	7/8 bewolkt	W	3	Geen
Pieter Belo	p, w	10-09-2021	20:07	20:07	23:07	20	4/8 bewolkt	W	2	Geen

¹ z = zomerverblijf, p = paarverblijf.

Figuur 4: Peterson M500-384 batdetector in combinatie met een Motorola Moto E5 Smartphone.

2.2 Ringslang en marterachtigen

Op basis van het vooronderzoek worden rust- en verblijfplaatsen van (kleine) marterachtigen (bunzing, hermelijn, wezel, boommarter en steenmarter) verwacht binnen het plangebied. Van ringslang worden er winterverblijfplaatsen en voortplantingsbiotopen verwacht.

2.2.1 Onderzoeksopzet marterachtigen en ringslang

De te onderzoeken functies van ringslang zijn voortplantingsbiotoop en winterverblijfplaatsen. Het onderzoek naar voortplantingsbiotoop is uitgevoerd conform het soortinventarisatieprotocol 2017 (Netwerk Groene Bureaus, 2017). Naar aanleiding van het protocol dient er eenmalig naar eierschalen te worden gezocht in de periode oktober of maart. Dit bezoek is uitgevoerd op 19 maart, tijdens dit bezoek is de stapel houtsnippers grondig gecontroleerd op eierschalen. Daarnaast is er op 19 maart en 15 april gezocht naar sporen, zoals vervelling van ringslang.

Voor het onderzoek naar winterverblijfplaatsen is geen standaard protocol beschikbaar. Op basis van expert judgement zijn er drie cameravallen geplaatst van het type Browning Strike Force en Bushnell HD. Vanaf maart komen ringslangen uit hun winterverblijfplaatsen en worden ze weer actief. De cameravallen zijn in deze periode geplaatst, namelijk van 19 maart tot en met 15 april. De cameravallen zijn geplaatst op locaties waar winterverblijfplaatsen worden verwacht, zoals een opening onder de schuur (welke toegang biedt tot de kruipruimte), een houtstapel en een stapel houtsnippers (zie Figuur 5). De camera's zijn zo gepositioneerd dat ze in elk geval geactiveerd werden door beweging op de bodem, om zekerheid te hebben dat de ringslang gedetecteerd werd als deze naar binnen was gekomen. Dit is vooraf gecontroleerd met een takje.

Voor marteronderzoek bestaan nog geen gestandaardiseerde protocollen. Wij hebben ervaring op het gebied van nader onderzoek naar marters en voeren het onderzoek uit op basis van de factsheet ‘Wezel, Hermelijn en Bunzing beschermd in Noord-Holland’ (Jonker, 2016) en ‘Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming’ (Bouwens, 2017) én op basis van onze eigen expert judgement. Tijdens beide bezoeken voor het ringslangonderzoek is er ook gezocht naar sporen van marterachtigen, zoals bijvoorbeeld prooiresten, stukjes vacht of uitwerpselen. Daarnaast zijn er waarnemingen gedaan van marterachtigen op de cameravallen, zie paragraaf 3.2. Doordat er tijdens het onderzoek naar ringslang voldoende informatie is verkregen over de aanwezigheid van marterachtigen binnen het plangebied is besloten om geen vervolgonderzoek uit te voeren naar marterachtigen.

Figuur 5: plaatsing materialen ringslangonderzoek (Bron luchtfoto: PDOK, 2021).

Tabel 4: gegevens veldbezoeken ringslangonderzoek

Onderzoeker	Datum	Actie
Amber Heitman	19-03-2021	Plaatsen cameravallen, doorzoeken broeihoop en sporenonderzoek naar sporen van ringslang en (kleine) marterachtigen
Amber Heitman	15-04-2021	Ophalen cameravallen en sporenonderzoek

2.3 Waterspitsmuis en noordse woelmuis

Op basis van het vooronderzoek worden rust- en verblijfplaatsen en leefgebied van de waterspitsmuis en noordse woelmuis verwacht in de natuurvriendelijke oever en in de ruigte.

2.3.1 Onderzoeksopzet waterspitsmuis en noordse woelmuis

Het onderzoek naar het leefgebied wordt uitgevoerd volgens de standaardmethode (Bergers & La Haye, 2000; Zoogdiervereiniging, z.d.). Het onderzoek zal uitgevoerd worden in september van 2021. Er worden Longworth live-traps (zie Figuur 6) geplaatst gedurende drie nachten om het gebied op aanwezigheid van de waterspitsmuis en noordse woelmuis te controleren. De vallen worden gevuld met stro om te voorkomen dat gevangen dieren onderkoeld raken. Uitdroging van dieren wordt voorkomen door stukken wortel en appel in de vallen te plaatsen. Verder worden kattenbrokken en vogelpindakaas met insecten gebruikt om muizen te lokken. Levende meelwormen worden ingezet als lokmiddel en passen binnen het dieet van de waterspitsmuis. Wortels en appels worden ingezet als lokmiddel voor de noordse woelmuis.

Bij het eerste bezoek worden de vallen gevuld met nestmateriaal en lokaas. De vallen worden geplaatst, maar nog niet op scherp gezet, zodat de aanwezige zoogdieren leren dat er voedsel en schuilplek te vinden is in de vallen, zonder dat ze opgesloten worden (pre-bait periode). Bij het tweede bezoek, een week later, worden de vallen in de ochtend opnieuw voorzien van alle lokmiddelen en op scherp gezet. Diezelfde avond worden de vallen voor het eerst gecontroleerd. Wanneer er een dier aanwezig is in een val, wordt deze gefotografeerd en wordt de soort genoteerd. Daarna wordt het dier direct vrijgelaten. De val wordt dan opnieuw voorzien van lokmiddelen en vervolgens teruggeplaatst op dezelfde locatie. De daaropvolgende dagen worden elke ochtend en avond, met tussenpozen van maximaal twaalf uur, de vallen gecontroleerd. Na zes vangrondes worden de vallen opgeruimd. De vallen worden in de oever in het plangebied geplaatst. De vallen worden geplaatst op de plekken die het meest geschikt worden geacht voor de waterspitsmuis en noordse woelmuis. De vallenparen worden circa tien meter uit elkaar geplaatst. De totale oeverlijn is circa 200 meter waardoor er 40 vallen geplaatst worden. Voor het vastleggen van veldbezoeken en waarnemingen gebruiken wij WrnPro (Zostera, 2021), versie 5.7.2.

2.3.2 Onderzoeksuitvoering waterspitsmuis en noordse woelmuis

De bezoeken zijn geheel uitgevoerd conform de standaardmethode (Bergers & La Haye, 2000; Zoogdiervereiniging, z.d.). Het veldwerk is uitgevoerd met behulp van een 40 Longworth-life-traps. De locaties van de geplaatste vallen zijn weergegeven in Figuur 7. De oever in het plangebied is volledig onderzocht. De bezoeken die zijn uitgevoerd voor het onderzoek zijn weergegeven in Tabel 5.

Toelichting op de afbeelding

Een paar longworth live-traps langs de natuurvriendelijke oever van het plangebied.

Tabel 5: gegevens veldbezoeken onderzoek waterspitsmuis en noordse woelmuis

Onderzoeker	Datum	Activiteit
Amber Heitman & Kevin Verdel	30-8-2021	Vallen plaatsen
Kevin Verdel	06-09-2021	Vallen op scherp
Amber Heitman & Kevin Verdel	06-09-2021	Avondcontrole
Kevin Verdel	07-09-2021	Ochtendcontrole
Amber Heitman	07-09-2021	Avondcontrole
Kevin Verdel	08-09-2021	Ochtendcontrole
Amber Heitman	08-09-2021	Avondcontrole
Kevin Verdel	09-09-2021	Ochtendcontrole en opruimen vallen

Figuur 6: Longworth live-trap zoals gebruikt voor het onderzoek naar waterspitsmuis en noordse woelmuis.

Figuur 7: locaties van de inlooppallen. De vallen zijn geplaatst in paren (Bron luchtfoto: PDOK, 2021).

3. RESULTAAT & TOETSING

Onderstaand is per soort(groep) beschreven welke functies zijn aangetroffen en/of uitgesloten. Het betreft een interpretatie van de waarnemingen uit het veld. Er is voor gekozen om enkel de relevante resultaten op te nemen. Indien inzicht gewenst is in alle waarnemingen, dan kunnen deze altijd opgevraagd worden bij de projectadviseur.

3.1 Vleermuizen

De resultaten van het vleermuisonderzoek worden hieronder beschreven.

3.1.1 Aangetroffen beschermde functies

Verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en meervleermuis binnen het plangebied kunnen worden uitgesloten op basis van de waarnemingen. Zomerverblijfplaatsen kunnen worden uitgesloten, doordat er geen in- of uitvliegende exemplaren zijn waargenomen. Tevens zijn er binnen het plangebied geen paarverblijfplaatsen aangetroffen. Tijdens de veldbezoeken werden geen baltende vleermuizen waargenomen die binding met het gebouw vertoonden. Op basis van de observaties kunnen alle typen verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en meervleermuis uitgesloten worden. Er zijn tijdens de veldbezoeken overvliegende gewone dwergvleermuizen, ruige dwergvleermuizen en meervleermuizen waargenomen in de omgeving van het plangebied. Daarnaast maakten gewone en ruige dwergvleermuizen gebruik van de bomen als foerageergebied. De vleermuizen vertoonden echter geen gedrag dat duidde op een binding met het gebouw binnen het plangebied.

3.1.3 Toetsing

Er zijn geen waarnemingen verricht die op een verblijfplaats duiden van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis of meervleermuis binnen het plangebied. De effecten die verwacht worden, blijven beperkt tot het plangebied. Daarom kunnen effecten op verblijfplaatsen uitgesloten worden. Het uitvoeren van de werkzaamheden leidt derhalve niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming voor vleermuizen.

Toelichting op de afbeelding

Er is geen verblijfplaats van vleermuizen aangetroffen onder de dakpannen van het te slopen gebouw.

3.2 Marterachtigen

De resultaten van het marteronderzoek worden hieronder beschreven.

3.2.1 Aangetroffen beschermde functies

De aangetroffen functies van marterachtigen zijn weergegeven in Figuur 8. Hieronder wordt onderbouwd op welke wijze deze zijn aangetoond in het veld.

Verblijfplaats en essentieel leefgebied

De hermelijn is meerdere keren waargenomen op de camerabeelden, namelijk op 31 maart en 9 en 11 april 2021. Daarnaast is boommarter meerdere keren waargenomen op de camerabeelden, namelijk op 20, 21, 22, 23 en 24 maart 2021. Beide soorten hebben een netwerk aan verblijfplaatsen binnen hun territorium. Het plangebied bevat veel geschikte verblijfplaatsen voor beide soorten en het biotoop is optimaal geschikt, terwijl de omgeving van het plangebied slechts matig geschikt is, zonder verblijfplaatsen. Hieruit volgt automatisch dat het gehele plangebied gezien dient te worden als essentieel leefgebied met verblijfplaatsen van beide soorten, waarbij de exacte locaties niet van alle verblijfplaatsen bekend zijn. Er is één verblijfplaats van boommarter vastgesteld in een opening onder de schuur, zie Figuur 8. De exacte locatie van de verblijfplaatsen van hermelijn zijn niet bekend. De omgeving van het plangebied bestaat uit een minder geschikt biotoop voor marterachtigen. Hierdoor is met zekerheid te zeggen dat er ook verblijfplaatsen van hermelijn binnen het plangebied aanwezig zijn.

3.2.2 Uitgesloten beschermde functies

Verblijfplaatsen en essentieel leefgebied van bunzing, steenmarter en wezel binnen het plangebied kunnen worden uitgesloten. Deze soorten zijn niet waargenomen op de camerabeelden. Daarnaast bestaat het plangebied uit een vochtig biotoop, dit maakt het minder geschikt voor wezel en steenmarter. Verder bestaat het plangebied uit een geïsoleerd perceel met een oppervlakte van een halve hectare. Binnen dit biotoop zijn al twee marterachtigen waargenomen. Vanwege de beperkte grootte van het plangebied en concurrentie om voedsel en verblijfplaatsen kan er worden uitgesloten dat er andere marterachtigen aanwezig zijn binnen het plangebied. Het uitvoeren van de werkzaamheden leidt daarom niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming voor de bunzing, steenmarter en wezel.

3.2.3 Toetsing

Het uitvoeren van de werkzaamheden leidt tot een overtreding van de Wet natuurbescherming voor de boommarter en hermelijn. Er is namelijk één verblijfplaats van de boommarter in het plangebied. Daarnaast is er essentieel leefgebied aangetroffen van boommarter en hermelijn. De aangetroffen verblijfplaats en het aangetroffen leefgebied zal vernietigd worden door uitvoering van de voorgenoemde werkzaamheden. Dit betreft een overtreding van Artikel 3.10, lid 1b, van de Wet natuurbescherming voor de boommarter en hermelijn. Daarnaast is bij de werkzaamheden kans op het doden van de boommarter en hermelijn. Dit betekent een overtreding van Artikel 3.1, lid 1a, van de Wet natuurbescherming voor de boommarter en hermelijn. Het doden van de boommarter en hermelijn zal te allen tijde voorkomen moeten worden door het nemen van maatregelen (zie Hoofdstuk 5).

Figuur 8: de aangetroffen functies van marterachtigen (Bron luchtfoto: PDOK, 2021).

3.3 Ringslang

Er zijn geen ringslangen waargenomen met de camera's. Er zijn ook geen ringslangen of vervellingen van ringslangen waargenomen tijdens de sporeninventarisaties. Er is in de directe omgeving van het plangebied (binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden) geen ringslang aanwezig geweest tijdens dit onderzoek. Het uitvoeren van de werkzaamheden leidt niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming voor de ringslang.

3.4 Waterspitsmuis en noordse woelmuis

Er zijn geen waterspitsmuizen of noordse woelmuizen aangetroffen in de inloopvallen in het plangebied. De volgende niet beschermde soorten zijn wel aangetroffen: bosspitsmuis en gewone bosmuis. Het uitvoeren van de werkzaamheden leidt niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming voor de waterspitsmuis of de noordse woelmuis.

3.5 Overige aangetroffen soorten

De volgende niet beschermde soorten zijn waargenomen met de cameravallen: gaai, bergeend, meerkoet, waterhoen, wintertaling, casarca, aalscholver, wilde eend, fazant, blauwe reiger, grauwe gans en nijlgans. Daarnaast zijn bosspitsmuis en gewone bosmuis waargenomen in de inloopvallen.

Toelichting op de afbeelding

Een bosspitsmuis is aangetroffen in een van de longworth live-traps. Deze soort is niet beschermd.

4. CONCLUSIE

4.1 Conclusie

De conclusie geeft antwoord op de centrale vraag:

Is er bij uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden kans op overtreding van de Wet natuurbescherming voor de onderzochte soorten en functies?

Hieronder volgt een antwoord op de centrale vraag. In Tabel 6 is de conclusie samengevat.

Op basis van hoofdstuk 3 is de voorgenomen ontwikkeling naar verwachting in strijd met het onderdeel soortbescherming uit de Wet natuurbescherming.

Tabel 6: Samenvatting conclusie

Soort	Effect verwacht en vervolgstap nodig?	Opmerking
Gewone dwergvleermuis	nee	zie paragraaf 4.2
Ruige dwergvleermuis	nee	zie paragraaf 4.2
Meervleermuis	nee	zie paragraaf 4.2
Hermelijn	ja: verblijfplaatsen en essentieel leefgebied	zie paragraaf 4.2 en Hoofdstuk 5
Bunzing	nee	zie paragraaf 4.2
Boommarter	ja: verblijfplaatsen en essentieel leefgebied	zie paragraaf 4.2 en Hoofdstuk 5
Steenmarter	nee	zie paragraaf 4.2
Wezel	nee	zie paragraaf 4.2
Ringslang	nee	zie paragraaf 4.2
Waterspitsmuis	nee	zie paragraaf 4.2
Noordse woelmuis	nee	zie paragraaf 4.2

De volgende verbodsbepalingen zijn van toepassing bij een eventuele ontheffingsaanvraag:

Soort: boommarter (Artikel 3.10, lid 1b, van de Wet natuurbescherming)

Aangetroffen functies:

Essentieel leefgebied met verblijfplaatsen

Soort: hermelijn (Artikel 3.10, lid 1b, van de Wet natuurbescherming)

Aangetroffen functies:

Essentieel leefgebied met verblijfplaatsen

4.2 vervolgstappen nodig

Uit het onderzoek en de toetsing volgt dat er effect wordt verwacht op boommarter en hermelijn. Dit betekent dat er voor deze soorten vervolgstappen noodzakelijk zijn, zie hoofdstuk 5.

Uit het onderzoek en de toetsing volgt dat er geen effect wordt verwacht op de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, meervleermuis, bunzing, wezel, steenmarter, ringslang, waterspitsmuis of noordse woelmuis. Dit betekent dat er voor deze soorten geen vervolgstappen noodzakelijk zijn. **Raadpleeg de quickscan om te zien of er voor andere soortgroepen nog maatregelen benodigd zijn.**

5. ADVIES

5.1 Proces en vervolgtraject

Tijdens het onderzoek is aangetoond dat er beschermde soorten aanwezig zijn en een wetsovertreding te verwachten is. De ontwikkeling kan nog steeds doorgang vinden als een ontheffing verkregen wordt. Dit is normaliter de vervolgstap in het proces, als de voorgenomen werkzaamheden nog steeds uitgevoerd gaan worden.

5.1.1 Vraag een ontheffing aan en stel een activiteitenplan op

Vraag de ontheffing aan bij de provincie Noord-Holland. Laat het activiteitenplan opstellen door een deskundige ecooloog, zodat alle benodigde informatie aangeleverd wordt bij het bevoegd gezag. In het activiteitenplan wordt een beoordeling gevraagd over het effect op de 'gunstige staat van instandhouding'. Ook dient passende compensatie concreet uitgewerkt te worden.

5.1.2 Doorlooptijd

Na het indienen van de ontheffingsaanvraag neemt de behandeling van het bevoegd gezag doorgaans circa 20 weken in beslag. Het opstellen van een activiteitenplan kan veelal in zes tot acht weken plaatsvinden. Dit is echter sterk afhankelijk van snelheid waarmee informatie wordt aangeleverd, bijvoorbeeld over het belang van de ontwikkeling, maar ook over de locatie(s) van compensatie.

5.1.3 Gewenningstijd

De betreffende soorten dienen bij voorkeur ruim van te voren te kunnen wennen aan de te realiseren compensatie. Voor boomarter en hermelijn is er geen vastgestelde periode van toepassing. De beoordeling wordt gebaseerd op expert judgement. Habitus kan hierover adviseren en kan ondersteunen bij het tijdig realiseren van compensatie.

5.1.4 Advies

Wij adviseren om een ontheffingsaanvraag op te starten, omdat wij verwachten dat de werkzaamheden altijd tot een effect op het leefgebied en de verblijfplaatsen zullen leiden, tenzij voor een optie in 5.1.5 wordt gekozen.

5.1.5 Overige opties

Wil je een ontheffingstraject voorkomen? Dan zijn er veelal twee opties mogelijk.

- Voer de werkzaamheden op zo'n wijze uit, dat verblijfplaatsen geen effect ondervinden. Dit is niet altijd mogelijk. Soms kan met het toepassen van maatregelen gerealiseerd worden dat de wet niet wordt overtreden. Er zal dan een ecologisch werkprotocol nodig zijn, waarin vastgelegd wordt op hoe gewerkt kan worden zonder de verblijfplaats(en) aan te tasten.
- Er wordt voor gekozen om de werkzaamheden niet uit te voeren. Dit is altijd een mogelijkheid. Indien de bovenstaande opties niet mogelijk zijn, zal een ontheffing toch benodigd zijn.

5.2 Maatregelen

In het plangebied is essentieel leefgebied met verblijfplaatsen aanwezig van één boomarter en één hermelijn. Indien de werkzaamheden doorgang vinden en er een ontheffing wordt aangevraagd, dienen de volgende maatregelen genomen te worden om overtreding van de Wet natuurbescherming voor de boomarter en hermelijn te voorkomen, dan wel om de schadelijke effecten van de werkzaamheden te compenseren en/of mitigeren:

- realiseer voldoende alternatief leefgebied met verblijfplaatsen, voor een duurzaam voortbestaan van de lokale marterpopulatie;
- maak het leefgebied met de verblijfplaatsen dat verwijderd moet worden ongeschikt voordat de werkzaamheden plaatsvinden;
- start met de werkzaamheden buiten de gevoelige periode van de hermelijn (half maart tot eind augustus) en de boomarter (begin april tot eind juli).

BRONVERMELDING

Alle bronnen zijn geraadpleegd op 20 oktober 2021.

Literatuur

- Barlow, K. & Jones, G. (1997). Function of pipistrelle social calls: field data and a playback experiment ([hyperlink](#)). *Animal behaviour* 53: 991-999.
- Bij12 (2017). [Kennisdocument gewone dwergvleermuis](#)
- Bij12 (2017). [Kennisdocument ruige dwergvleermuis](#)
- Bouwens, Sander (2017). [Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming](#).
- Jones, G. (2009). Differences in songflight calls between two phonic types of the vesperilionid bat *Pipistrellus Pipistrellus* ([hyperlink](#)). *Journal of Zoology* 241(2): 315 - 324.
- Jonker, N (2016). [Wezel, hermelijn en bunzing beschermd in Noord-Holland](#).
- Netwerk Groene Bureaus (2017). [Soortinventarisatieprotocollen](#)
- Netwerk Groene Bureaus (2021). [Vleermuisprotocol 2021](#)
- Russ, J. (2012). British bat calls: A guide to species identification.
- Bergers, P. J. M., & La Haye, M. (2000). [Kleine zoogdieren betrouwbaarder en efficiënter inventariseren](#). *De Levende Natuur*, 101(2), 52-58.
- Zoogdierverseniging (z.d.). [Onderzoek naar de verspreiding van noordse woelmuis en waterspitsmuis met behulp van inloopvallen](#).

Software

- Elekon AG (2020). [Batexplorer 2.1](#).
- Peterson Elektronik (2019). [Batsound](#).
- Titley scientific (2020). [Anabat Insight](#).
- Zostera B.V. (2021). [WrmPro](#).

Geraadpleegde websites

[www.vleermuis.net](#). Pagina's: [gewone dwergvleermuis](#), [ruige dwergvleermuis](#), [meervleermuis](#), <https://www.vleermuizenindestad.nl/node/22.html>

[www.zoogdierverseniging.nl](#). Pagina: [waterspitsmuis](#).

[www.zoogdierverseniging.nl](#). Pagina's: [bunzing](#), [boomarter](#), [hermelijn](#), [wezel](#), [steenarter](#)

[www.ravon.nl](#). Pagina: [ringslang](#)

Bijlage 1 - Relevante foto's beschermde soorten

Figuur: hermelijn is herhaaldelijk waargenomen op de cameraval naast de houtstapel.

Figuur: boommarter is herhaaldelijk waargenomen op de cameraval langs de houtstapel.

Figuur: een boommarter met prooi kruipt in hol onder een van de gebouwen.

Figuur: in de opening onder de schuur is een (hoofd)verblijfplaats van boommarter vastgesteld.

Bijlage 2 - Relevante foto's overige soorten

Figuur: een haas is waargenomen op de cameraval naast de houtstapel.

Figuur: een koppel fazanten voert een paringsdans uit op de cameraval langs de houtstapel.

Figuur: een bruine rat verlaat de holte onder het gebouw met het hoofd van een eend.

Figuur: een koppel wilde eenden (links) en een grauwe gans (rechts) op de cameraval langs de houtstapel.

Over ons

Habitus is een vooruitstrevend advies- en onderzoeksbureau voor biodiversiteit en natuurwetgeving. Wij zijn als organisatie **betrokken** bij de klant. Wij zorgen door **constante ontwikkeling** van onze diensten voor verhoging van de tevredenheid van onze klanten over onze dienstverlening. Wij zijn experts met **passie** voor ons vak en zorgen voor een soepel traject door kwaliteitsdiensten te bieden. Wij helpen onze klanten met praktisch advies over biodiversiteit en beschermde soorten. Wij geloven in langdurige samenwerking met opdrachtgevers, partners en collega's op een wijze die wederzijds voordeel oplevert.

Onze missie en kernwaarden

Het is onze missie om **de biodiversiteit te beschermen en te verhogen**. Met het team van collega's werken we dagelijks in vele projecten met passie aan onze missie. Met wetgeving gerelateerde adviezen dragen we bij aan de bescherming van soorten en zo aan bescherming van biodiversiteit. Met biodiversiteitsadviezen dragen we gericht en direct bij aan het verhogen van de biodiversiteit. Onze kernwaarden zijn:

- betrokken bij onze klanten
- constante ontwikkeling van onze dienstverlening
- passie voor natuur.

Klanttevredenheid en kwaliteit

Wij staan voor de kwaliteit die we leveren. Onder kwaliteit verstaan wij de mate waarin aan de klantverwachting wordt voldaan of wordt overtroffen. De klant is dus degene die bepaalt of wij kwaliteit leveren. Onze dienstverlening wordt door klanten gemiddeld met hoger dan een acht beoordeeld. Dit geeft aan dat we een passende invulling geven aan de klantverwachting. Wij vinden dat we in eerste instantie zelf aan de lat staan voor de te leveren kwaliteit. Om die reden hebben wij dan ook onze eigen kwaliteitseisen geformuleerd. In samenspraak met onze opdrachtgevers bepalen we de gewenste kwaliteit van een dienst.

Over ons logo

Libellen zijn prachtige insecten. Het is dan ook geen toeval dat we voor inspiratie voor ons logo geput hebben uit de fraaie en diverse vormen die de orde van libellen rijk is. Wist je bijvoorbeeld dat elke soort unieke vleugelkenmerken heeft?

De paarse kleuren zijn een combinatie van blauw (dat staat voor stabiliteit) en de energie van rood. Paars staat ook voor **passie** en wordt verder geassocieerd met kracht, waardigheid (royalty), creativiteit en ambitie.

